

soldat amb *TABUSTAR*, 'moure soroll, armar brega', tan antic i copiós en la nostra E. Mj., en la llengua dels trobadors i fins en francès antic, del qual en aquell article hem trobat una explicació etimològica tan convincent; i allà hem vist que en va sortir una variant amplificada *tarabuster*, ben estesa a França, i no del tot estranya al català.³ D'això pogué sortir el substantiu *terrabastall*, *-stal*, simplement amb els sufixos *-all*, *-al*; i la nostra seguretat augmenta en tenir en compte que al costat de *tabustar* també hi ha el vivíssim *tabustol*, abundós en el S. XIV i fins XIII, tant en català com en llengua d'oc, precisament amb el mateix sentit de 'terrabastall'; i, per torna, una variant *tabustoll*, també antiga i amb *-ll*. Justament la *-r*- simple de *tarabuster* resta en la variant *sarabastall* de Tort. i Val.;¹⁵ i el canvi en la *-rr-* de *terrabastall* té explicació ben clara en la influència del sinònim *terratrèmol*.

No quedaria més que la *-a-* de *-bast(all)* a explicar, enfront de la *-u-* de *ta(ra)bastar*. I per això es veuen una colla de sinònims o para-sinònims que hi degueren influir. Un de molt antic és un fr. ant. *batestal* «clameur, tapage», ben documentat per Godefroy, a les dades del qual n'afegeixo encara: *batestal* «tumulte» en un fabliau del S. XIII (*Rom. XII*, 227, v. 92); *bates-taus* «noise, excitement» en *Anseys de Mès* (Blois, segle XIII, *Rom. XLIV*, 554). I reapareix en dos autors occitans ben antics, i tan coneguts com Jaufré Rudel: «amicx —fa-s elha—, gilòs brau / an comensat tal *batestau*, / que serà greus a departir» (*Rayn. II*, 196), doncs 'rebombori escandalitzat'; «per meç la vila leva lo crit el *batistaus*» 'terrabastall guerrer', *Crozada* (PSW I, 133b). Es veuen per a aquest mot raonables enllaços etimològics, almenys és clar que pertany a la família de *BATRE*, *batussa*, *batallar* etc.,⁴ i pot haver contribuït a la creació de *terrabastall* no sols pel que fa a la *-a-* sinó també en sentit morfològic i semàntic.³⁵

Així mateix hi ha la família de *rabaster*, copiosa en els parlars francesos i occitans i amb gran volada afectiva. Ja en el Du C. trobem aquesta forma francesa en el sentit de «inconditum strepitum edere»; George Sand, que usava en les seves novel·les, afrancesant-los, tants termes patuesos del Bas-Berry i de la *Marche*, escriví *rebâter* «to make an infernal noise» (*Schutz, Litbl. XLIX*, 119);⁵ això descendeix fins a Provença, car al costat de un *moulin rabâteux* del patuès fr.-central (Jaubert), trobem el mateix adjectiu en Mistral: «es pièi un trot de chivau magre / --- / es d'estrepado *rabastouso*, / es uno terro despietouso, / aspro, secado, sóuertouso / ---» (*Mireio VIII*, 594, traduït «un piétinement pénible».)⁶

DERIV.: *Terrabastada* [Belv., remissió a *tarrabastall*], «cop d'aigua que cau ab molta força // tarrabastall // multitut de coses que vénen de repent y totes plegades // fatalitat, desgràcia, ab pèrdua de béns o salut; xasco pesat», Lab. 1840. «Queya una feixuga viga --- imposat per la *terrabastada*, l'exèrcit enrundador suspenia una estoneta 'l treball», Pons Mass. (*Colla del C. XI*, 141); «fa temps que li sento dir que a la madurada dels préssecs tindriam la *terrabastada*», MrnVayreda (*Sang Nova IV*, 313, 317).⁷ I això té el

seu paral·lel provençal, amb *-ara-* i amb el sentit de 'munio': «uno *tarabastado* / avié dejà begú lou salabrun», trad. «une foule avait déjà bu l'onde salée», *Calendau* (VI, 41.3).

Terrabasteri 'terrabastall' a Olot (*AlcM*), i jo també vaig sentir *tārabistèri* a prop d'allà en el poble vallespirenc de La Menera: «—hi aneu pas: allò és un *t*. que no es pot passar. —? —un esterregall, una esllavissada». En llengua d'oc, el mateix però amb *-ba-* i amb el sentit auditiu: «lou gimèrri / emé soun gai *tarabistèri* / de cascavèu», trad. «vacarme», *Calendau* (IX, 70e); «dôu Grand Couvènt, / qu'èro bastí --- licen dôu moundan *tarabastèri* / contro lou vaste cemen-tèri ---», trad. «loin du tumulte», *Nerto*, v. 285; Roerge *tārrābāstèri* «tintamarre ---» (*Vayssier*). Per a la terminació, veg. el suggeriment (*baptisteri*) que he fet a la nota; però no hi donem gaire valor: més aviat es tracta d'una proliferació del sufix o terminació de *temperi*, *misèri(a)*, *clisteri*, *psalteri*, com en *repteri/reptiri*, *captiri*, *captiveri*.

Pel que fa al localisme *terrabuster* (Ripollès), més aviat s'explicarà com a compost de *TERRA* (veg.), si bé la variant *terrabaster*, ha pres la *a* de *tarrabasteri*. Altres formes encreuades són *salabastall* (*AlcM*) on apareix la *-l-* de *talabant* i de la forma següent: *talabastaix* sinònim de 'terrabastall', que usava sovint AMAlcover, *BDLC XII*, 320, i en: «els soldats --- cuyden a esgargamellar-se de bram i de remeulos; ni si tots fossen casats, i aquelles fossen les dones, haurien mogut tant de *telabastaix*» (*BDLC XI*, 189): on hi ha contaminació de l'altre sinònim *daltabaix*. *Tarrabastejar*. *Tarrabastallada* (-ellada, *AlcM*).

1 Per a la terminació d'aquest cf. el gironí *barrambaill* «bruit de la chute de divers chocs; pata-tras» (Moureau, *Patois de La Teste*), que també en altres sentits es relaciona amb el nostre *terrabastall*. — 2 Des d'aquest sentit personal secundari, que ve a ser també el del lgd. *tarabastè* «brouillon», i amb la terminació *-el* del roergàs *tarabastela*, podem comprendre el sentit del mistralenc *tarabastèu*: «lou gentilome d'un casteu, / qu'èro un fenat *tarabastèu*, / l'aculiguè dins sa demòro», *Nerto*, epíleg, v. 44, trad. «un *sacripant* éeervelé». — 3 Junt amb l'explicació de la *-r-* que ja dono allà, cal admetre el que en diu Sainéan: «formules alternantes --- *tarabint/tarabes*, sens dessus-dessous, source de *tarabas* "tapage", et des verbes *diversabaster*, ou *tarabuster*, mettre en désordre, bouleverser», *Sources Indig. I*, 396. — 4 Sobre *batestal/batistau*, a part de la connexió amb *BATRE*, resta el problema de la part segona, *-stal*. Primer, *-st-*, després *-al/-au*. Aquesta no lliga gaire amb *-ALE*, que en francès havia de dar *-el-*, no *-al-*, i a l'occità antic pertanyeria *-al*, no pas *-au*. Si només tinguéssim el fr., pensariem en un compost amb el germ. *STALL* 'seti, habitança', fr. ant. *estal* (veg. *INSTALL-LAR* i *ESTALL*). Justament en català hi ha un indicati en el nostre *terrabastall* que sembla favorable a un ètímon amb *-LL-*, car no sembla que el mot es pronuncii amb *-ï* en les comarques del NE., on l'antic *-yl* ens sona